

- Zpracoval:** Ludmila Zemánková, ZŠ Lysice, ČJ – D
- 1.Anotace:** Vyučovací hodina v 7.ročníku – Románská kultura.
- 2.Cílová skupina:** Učivo Románská kultura probírají žáci 7. ročníku v hodině dějepisu.
- 3.Cíle:** Seznámení žáků s pojmem románská kultura.
Charakteristika základních znaků románského slohu.
Uvedení příkladů významných románských památek na našem území.
Žáci jsou vedeni k úctě ke kulturnímu dědictví lidstva a vlastního národa, k orientaci v historickém čase a prostoru, k schopnosti pracovat s mapou, tabulkami, grafy a přehledy.

4.Ukáзка ŠVP ZŠ Lysice / které výstupy a kompetence ze ŠVP jsou ověřovány /:

Výstupy:

- 1.Charakterizování základních znaků románské kultury.
- 2.Uvedení významných románských památek na našem území.

Kompetence:

- 1.Vést žáky k samostatnému získávání a vyhodnocování informací z různých zdrojů / učebnice, encyklopedie, hist. filmy .../
- 2.Vést žáky k celoživotnímu zájmu o historii.
- 3.Nabízet žákům řadu aktivizačních metod, které jim usnadní učení dějepisu a vzbudí zájem o předmět.
- 4.Vést žáky k vyjadřování myšlenek a názorů v logickém sledu.
- 5.Nabízet žákům možnost zapojovat se do diskuse na historická témata.
- 6.Vést žáky ke kultivovanému ústnímu projevu.
- 7.Nabízet dostatek možností pracovat ve skupině, pozitivně ovlivňovat kvalitu společné práce a tvůrčí atmosféru ve skupině.
- 8.Umožnit žákům rozvoj zdravé sebedůvěry.
- 9.Nabízet žákům dostatek příležitostí k pochopení nutnosti chránit historické památky a historické dědictví.

Výchovné a vzdělávací postupy, které v tomto předmětu směřují k utváření klíčových kompetencí:

Kompetence k učení

Na úrovni předmětu dějepis jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využívány následující postupy:

- vést žáky k samostatnému získávání a vyhodnocování informací z různých zdrojů (učebnice, encyklopedie, dobové texty, historické dokumenty, historické filmy, beletrie, ...)
- učit žáky organizovat a řídit své učení, toto je naplňováno zadáváním vhodných projektů, v nichž žáci promýšlí úkol, plánují, navrhnou postup řešení, vyhledávají a zpracovávají informace, vyhodnocují správnost svého postupu
- nabízet žákům řadu aktivizačních metod, které jim usnadní učení dějepisu a vzbudí zájem o předmět
- vést žáky k celoživotnímu zájmu o historii

Kompetence k řešení problému

Na úrovni předmětu dějepis jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využívány následující postupy:

- vést žáky k poznatku, že historie je výsledek různých variant řešení historických situací. Učit žáky nalézat příčiny a motivy daných voleb.

- nabízet žákům reálné příklady toho jak významné osobnosti řešily různé problémové situace.

Kompetence komunikativní

Na úrovni předmětu dějepis jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využívány následující postupy:

- vést žáky k vyjadřování myšlenek a názorů v logickém sledu
- nabízet žákům možnost zapojovat se do diskuse na historická témata
- vést žáky ke kultivovanému ústnímu projevu
- učit žáky prezentovat referáty a projekty na historická témata
- nabízet žákům příležitost využívat informační a komunikační prostředky pro řešení úkolů i pro komunikaci a spolupráci s ostatními
- učit žáka získávat informace z různých zdrojů a k uvědomění, že ne všechny informační zdroje jsou spolehlivé (cenzura, propaganda, manipulace)
- učit žáka naslouchat promluvám druhých lidí, porozumět jim a vhodně na ně reagovat

Kompetence sociální a personální

Na úrovni předmětu dějepis jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využívány následující postupy:

- nabízet dostatek možností pracovat ve skupině, pozitivně ovlivňovat kvalitu společné práce a tvůrčí atmosféru ve skupině
- umožnit žákům na příkladech z historie pochopit prospěšnost spolupráce
- umožnit žákům rozvoj zdravé sebedůvěry a na příkladech historických osobností si uvědomit co je a co není zdravá sebedůvěra

Kompetence občanské

Na úrovni předmětu dějepis jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využívány následující postupy:

- nabízet žákům dostatek příležitostí k pochopení nutnosti chránit kulturní památky a historické dědictví
- umožnit žákům na příkladech z historie pochopit kam může vést nerespektování přesvědčení druhých lidí
- vést žáky k vcítění se do konkrétních situací historických osobností i obyčejných lidí
- vést žáky k pochopení a vcítění se do hrůz válečných konfliktů a k uvědomění si nutnosti odmítat psychické i fyzické násilí žák je veden k chování mít v úctě vlastní národ i jiné národy, k respektování kulturní odlišnosti jednotlivců i skupin
- umožnit žákům na příkladech z historie princip vzniku zákonů a právních norem

Kompetence pracovní

Na úrovni předmětu dějepis jsou pro utváření a rozvíjení této klíčové kompetence využívány následující postupy:

- nabízet žákům projekty a další činnosti, ve kterých se mimo jiné budou učit zvládat základní pracovní činnosti (výroba pravěkých nástrojů, výroba nádob, tkaní látek, výroba historických zbraní, ...)

žák je v předmětu veden k	očekávané výstupy	učivo	doporučené evaluační nástroje	poznámky (formy a metody práce, průřezová témata, pomůcky.....)
Středověká Evropa				
<ul style="list-style-type: none"> ☐ pochopení smyslu událostí a činů osobností, které ovlivňovaly společenský vývoj ☐ schopnosti si představit způsob života lidí v jednotlivých historických obdobích ☐ seznámení se s životem vybraných historických osobností ☐ seznámení se s nejvýznamnějšími památkami; k uvědomění si nutnosti jejich ochrany ☐ úctě ke kulturnímu dědictví lidstva a vlastního národa ☐ toleranci etnické, kulturní a náboženské odlišnosti jiných národů, k pochopení jejich přínosu pro současný multikulturní svět ☐ pochopení historického rozměru pojmů humanita, mír, demokracie, tolerance, je veden k nutnosti jejich 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ popíše podstatné změny v Evropě způsobené stěhováním národů ➤ seznámí se s odlišnostmi říše byzantské, arabské i franské ➤ seznámí se se vznikem významných státních útvarů v Evropě, s postavením panovníka a jednotlivých společenských vrstev, jakož i s dobovým životním stylem těchto vrstev ➤ společnosti charakterizuje úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka i konflikty mezi mocí svěskou a církevní ➤ na příkladech doloží vliv přírodního prostředí na fungování státu ➤ charakterizuje první státní útvary na našem území – Sámova říše, Velká Morava, počátky českého státu za prvních Přemyslovců ➤ uvede příklady kulturního odkazu Velké Moravy 	<p>1. úroveň (základní učivo)</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Vytváření středověké Evropy – vpád Hunů, stěhování národů, 476 zánik západoférické říše (opakování ze 6. ročníku), příchod Slovanů, hlavní skupiny Slovanů ◆ Byzantská říše – návaznost na východořímskou říši, všechny názvy hlavního města, Justinian, rozsah říše, kultura ◆ Arabská říše – beduíni, 622 Mohamed vytváří islám (muslimové, Alláh, Korán), rozsah říše, kultura a věda ◆ Křesťanství v raném středověku – vznik křesťanství, Bible, rozdělení církve na východní a západní, působení církve – rozvoj vzdělanosti, kultury, stavba kostelů, podpora panovníků, vztah moci světské a duchovní církevní hierarchie, vznik církevních řádů, desátek ◆ Franská říše – 5. stol. vznik státu, feudální systém: král – feudálové – poddaní, Karel Veliký, rozsah říše, 9. stol. rozpad říše ◆ Sámova říše – 623 Sámova vytváří kmenový svaz na obranu proti Avarům, boje s Franky, územní rozsah, rozpad říše ◆ Velkomoravská říše – sjednocení moravského a nitranského knížectví Mojmir I., Rastislav – 863 příchod Konstantina a Metoděje, staroslověnština, hlaholice, Svatopluk – největší územní rozsah, Mojmir II. – 906 rozpad říše díky nájezdům Maďarů (zmínka o vzniku uherského státu), archeologická naleziště, kultura: písemnictví, kostely, šperky ◆ Počátky českého státu – kmeny na území dnešních Čech, mytologický původ Přemyslovců (Přemysl Otáč, Libuše), Bořivoj a Ludmila, vykupování míru, 935 vražda sv. Václava Boleslavem I., Boleslav II. – 995 sjednocení českého státu (vyvraždění Slavníkovců), hospodářství, výměnný obchod, denáry ◆ Vrchol českého státu v raném středověku – Břetislav I. – stařešinské právo, první nedědiční králové – Vratislav II. a Vladislav II., Přemysl Otakar I. – 1212 Zlatá bula sicilská, Václav I. ◆ Přehled významných evropských států: ◆ Kyjevská Rus – Oleg z rodu 	<ul style="list-style-type: none"> • pozorování žáka – při samostatné, skupinové práci, při frontální výuce, • písemné práce – ověření jak žák zvládl požadované vědomosti a dovednosti - krátké desetiminutovky – ověření dílčích znalostí, shrnující prověrky – ověřují delší časové úseky, obsahují obtížnější úkoly – srovnávání, chronologické řazení událostí, vytváření významových dvojic, vyvozování z textu, ... • analýza písemných prací žáků – vytvořených při samostatné práci, práci s atlasem, práci ve skupinách, domácích úkolech, referátech, při práci na počítači s výukovými programy, internetem, ..., práce v sešitě (zda dodržuje dohodnutou úpravu, zda obsahuje všechny, zápisy, domácí úkoly, 	<p>formy práce:</p> <ul style="list-style-type: none"> - žáci v lavicích - exkurze – Mikulčice -Valy <p>metody práce:</p> <ul style="list-style-type: none"> - výklad s návodnými otázkami - práce u učebnic – procvičování, plnění úkolů, vyhledávání pojmů, samostatné vypracování zápisu podle otázek, vyhledávání a vyvozování informací z dobových textů - využití obrázků z encyklopedií např.: J. Pijoan : Dějiny umění - hra „na písmenka“ – učitel napíše na tabuli slovo, žáci ke každému písmenu vymýšlí historický pojem, který na dané písmeno začíná - křížovky, doplňovačky, přesmyčky a osmisměrky - hledání významových dvojic - chronologické seřazování událostí - hra „výměnný obchod“ – každý žák dostane kartičku s otázkou, zjistí si odpověď, jde po třídě a zeptá se někoho na svou otázku, pokud tázaný nezná odpověď, vysvětlí mu ji, vymění si kartičky a pokračují dál - práce s mapou - „vyřazovací hra“ – 5 dobrovolníků jde k tabuli, třída jim dává otázky, kdo nezná odpověď, posadí se, vítězem se stává ten, kdo vydrží nejdéle - ukázky z beletrie - skupiny vypracují projekty a referáty např. na téma: nádhera byzantského dvora, pověsti o počátcích našich dějin, život obyčejných lidí v době románské, sv. Anežka Česká, Přemysl Otakar II., Jana z Arku, Karel IV. a jeho manželky, husitští vojevůdci, ... - dramatizace – výjev z českých pověstí, husitství - referáty o přečtených knihách o období středověku - diapozitivy (husitství) - dobrovolný domácí úkol: pokusit se vyrobit modely husitských zbraní <p>průřezová témata:</p> <ul style="list-style-type: none"> - environmentální výchova – vliv přírodního prostředí na fungování států – Velká

<p>respektován i</p> <ul style="list-style-type: none"> □ schopnosti samostatně získávat informace o historii (z novin, časopisů, filmů, televize, internetu, beletrie) □ schopnosti pracovat s mapou s tabulkami, přehledy, grafy, ... □ orientaci v historické m čase a prostoru □ schopnosti komunikovat o historických tématech, k prezentaci výsledků své práce na historická témata <p>Tyto body se vztahují k celému 7. ročníku</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ charakterizuje základní znaky románského slohu ➤ uvede příklady významných románských památek na našem území ➤ charakterizuje život člověka ve středověké vesnici i ve městě ➤ seznámí se s rozmachem českého státu za posledních Přemyslovců a Lucemburků ➤ popíše základní znaky gotického slohu ➤ uvede příklady významných gotických památek na našem území ➤ na pozadí konfliktu mezi Anglií a Francií pozná okolnosti vzniku parlamentu ➤ seznámí se s problémy, které vedly ke kritice církve a krizi středověké společnosti, jež vyústily v českou reformaci ➤ zná význam a průběh husitské revoluce ➤ charakterizuje změny v českém státě za vlády Jiřího z Poděbrad a vlády Jagellonců 	<p>Rurikovců – založení státu, Vladimír – přijetí křesťanství, rozpad státu, kultura</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Severní Evropa – vikingové a jejich nájezdy, mořeplavba, objevení Severní Ameriky, Francie, Anglie – pod vlivem vikingů upevnění státu, Vilém Dobyvatel ◆ Svatá říše římská – 962 Ota I. císařem, vysvětlení názvu říše, územní rozsah, spory mezi císařem a církví, vztah svaté říše římské a českého státu ◆ Křížové výpravy – 11. -13. stol., příčiny, kam směřují, křižáci, 8 výprav, kulturní obohacení ◆ Románská kultura – časové zařazení, návaznost na římskou kulturu, latina, legendy, kroniky (Kosmas), fresky, architektura ◆ Středověké zemědělství – kolonizace, němečtí kolonisté, trojpolní systém, robota, desátek ◆ Středověká města – vznik: v podhradí, „na zeleném drnu“, města královská (horní), poddanská, městská privilegia, obyvatelé měst ◆ Poslední Přemyslovci – sv. Anežka Česká, Přemysl Otakar II. – král železný a zlatý, získaná území, způsob vlády, r. 1278 bitva na Moravském poli, úpadek země, Václav II. – pražský groš, získaná území, Václav III. – 1306 zavražděn v Olomouci, vymření Přemyslovců, rozvrstvení společnosti ◆ Soupeření mezi Anglií a Francií – Jan Bezzemek – 1215 – Velká listina svobod (základ anglické demokracie), 14. – 15. stol. stoletá válka, bitva u Kresčaku, Jana z Arku ◆ Gotika – časové zařazení, místo vzniku, charakteristika, vzdělávání (vznik univerzit), písemnictví – Dalimilova kronika, architektonické znaky, příklady staveb v ČR a alespoň jednu z našeho blízkého okolí, malířství a sochařství ◆ Lucemburkové – Jan Lucemburský – způsob vlády, získaná území, smrt, Karel IV. - král český a císař římský, způsob vlády, zakladatelská činnost, získaná území, sňatková politika, arcibiskupství ◆ Česká společnost v době předhusitské - Václav IV., kritika bohatství a moci církve, činnost reformátorů ◆ Mistr Jan Hus – kázal v Betlémské kapli, názory, spor s papežem, kacíf, koncil v Kostnici, glejt, 6. 7. 1415 upálen, příznivci Husa – kališníci ◆ Husitská revoluce – 1419 – první pražská defenestrace (Jan Želivský), Tábor, Jan Žižka z Trocnova, 1420 	<p>obrázky, mapky, ..), křížovky, doplňovačky, vytváření významových dvojic, ..</p> <ul style="list-style-type: none"> • analýza ústních projevů žáka – ústní zkoušení – učitel zadá žákovi téma, jeho vyprávění doplňuje otázkami, není nutné, aby žák byl schopen reprodukovat celé téma sám (ani jedničkáři) Otázky jako srovnání, zhodnotí význam, tvůj názor na událost, jak na tebe působí umělecké dílo, ...? • autoevaluace žáků – žáci hodnotí svoji snahu, zapojení a výsledky své práce ať už při samostatné práci, práci ve dvojici, skupině nebo v celé třídě • práce v terénu – historická exkurze • inscenační metody – hraní rolí, živé obrazy • diskuse – rozebrání historického filmu, beletrie • projekt – počátky národních dějin, husitství 	<p>Morava, vikingové, vliv přírodního bohatství na rozvoj státu (Václav II. - těžba stříbra)</p> <ul style="list-style-type: none"> - mediální výchova – vyhledávání a zpracovávání informací, nutnost kritického přístupu k historickým pramenům (Kronik česká, Dalimilova kronika) - multikulturní výchova – vzájemné obohacování kultur (např. šíření slovanského písemnictví), náboženská nesnášenlivost (husitství, křížové výpravy), národnostní složení českého státu ve středověku – Češi, Němci, Židé - výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – křesťanství jako základní evropská hodnota a smelující prvek, osobnosti které utvářely ráz Evropy, kulturní dědictví evropského středověku (románská a gotická kultura), Jiří z Poděbrad – první myšlenka evropské integrace <p>mezipředmětové vztahy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Z – orientace na mapě - Čj – hlavní skupiny Slovanů, legenda o sv. Václavovi - Vv – malířství, sochařství, architektura - Ov – islám, křesťanství - Pč – středověké zemědělství, výroba husitských zbraní
--	---	--	--	---

5. Zadání úkolu:

1. Skupinová práce – vytvoření šesti skupin. Zadání úkolů:

1. skupina – Vysvětlete pojem romanus, časově zařaďte pojem románská kultura, co tento pojem obsahuje.

2. skupina – Vysvětlete úlohu klášterů, latiny, literatury – legend a kronik / uveďte příklady /.

3. skupina – Najděte nejstarší českou píseň, jaký obsah měly písně, kdo je mohl zpívat .

4. skupina – Charakterizujte románské stavitelství, stavební materiál a typy staveb.

5. skupina – Co znamenají pojmy freska , rotunda, bazilika, uveďte příklady u nás i v Evropě.

6. skupina – Jaká byla móda v raném středověku ?

Pomůcky – učebnice, encyklopedie, mapa

2. Prezentace skupinové práce. Vyhodnocení.

3. Práce s učebnicí – str. 78 – práce s grafy- architektura. Prohlédni si předcházející kapitoly a zařaď stavby na obrázcích podle jednotlivých zemí./ grafy – viz příloha /

4. Zadání domácího úkolu : Popiš a charakterizuj stavby , k čemu sloužily, z jakého byly materiálu./ viz příloha /

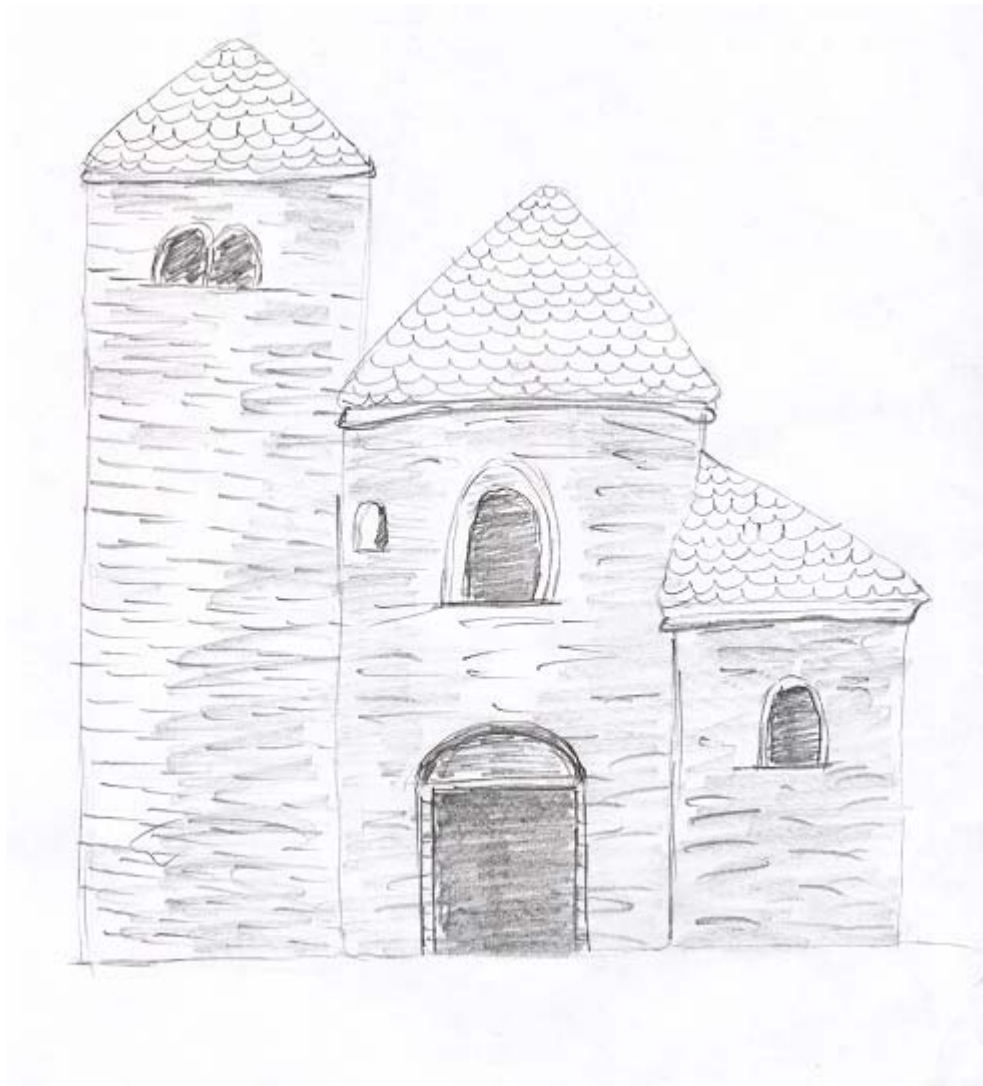
6. Hodnocení úkolu: Skupinová práce hodnocena společně žáky i učitelem bodově. Nejvyšší počet bodů 10. Důraz kladen na obsahově správné zvládnutí daného úkolu, spisovné vyjadřování a spolupráci uvnitř skupiny.

7. Ukázky splněného úkolu, výsledky: Ukázka domácího úkolu žáků

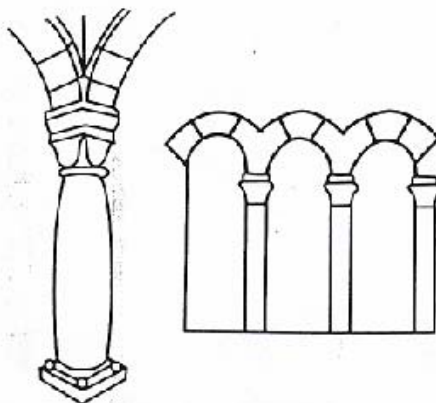
8. Zhodnocení úkolu ze strany učitele: Zadaný úkol žáci zvládli velmi dobře. Práce ve skupinách se osvědčila, všichni se zapojili do práce a společně plnili dané zadání. Téma je zaujalo a snažili se. Práce s grafy byla časově náročnější a v některých případech došlo k nepřesnému zařazení stavby. Domácí úkol zvládli všichni na výbornou. Do konce někteří žáci nakreslili do příští hodiny románské stavby. Zápis probíraného učiva byl prováděn průběžně na tabuli. Následně provedena kontrola získaných poznatků / bodové hodnocení /.

1. Zařaď románskou kulturu do století od – do / 2 body /
2. Co obsahuje pojem románská kultura ? / 6 bodů /
3. Napiš jazyk vzdělaných lidí. / 1 bod /
4. Centry vzdělanosti byly ..... / 1 bod /
5. Jak se nazývají příběhy ze života svatých ? / 1 bod /
6. Kdo napsal první českou kroniku ? / 1 bod /
7. Napiš název této kroniky. / 1 bod /
8. Jak se jmenovala 1. česká píseň ? / 1 bod /
9. Vysvětli pojmy : freska, rotunda a bazilika. / 3 body /
10. Napiš, kde jsou u nás rotundy. / 3 body /
11. Baziliky jsou v Tišnově a Třebíči – ano – ne / 1 bod /

12. Podle které kněžny se jmenuje 1. kamenný most přes řeku Vltavu ? / 1 bod /

Hodnocení : 22 – 21 bodů .....1 / 7 žáků /
20 – 18 bodů.....2 / 15 žáků /
17 – 13 bodů.....3 / 8 žáků /
12 - 8 bodů.....4 / 1 žák /
7 bodů.....5

**Přílohy:
Domácí úkol**

Grafy

Prohlédni si předcházející kapitoly
a zařaď stavby na obrázcích podle
jednotlivých zemí. Zapiš do sešitu
druh stavby.

K překreslenému schématu zapiš místa,
kde jednotlivé druhy staveb dosud stojí
(země, město, apod.).

